

СУНІЧНАЕ ЖЫЦЦЁ
КАЛЯНКОВІЧАЎ

ФАЛЬКЛОРНЫЯ ГЕНЫ

Іх дом стаіць на ўскрайку вёскі Вулька-1, насупраць школы, у якой яны працуюць ужо амаль трыццаць гадоў. У госці да музыкантаў я завітала акурат напярэдадні 1 верасня.

— Страшна азірнуцца назад і задумацца пра тое, колькі дзяцей мы ўжо «выпусцілі». Здаецца, толькі ўчора прыехалі сюды. «Зялёныя» зусім, Вовава скрыпка і мой баян — вось і ўсё агульнае багацце, — успамінае Людміла.

— У гэта складана паверыць, але да таго, як мы сустрэліся, нашыя лёсы нібыта ішлі паралельна. Нарадзіліся ў беларуска-ўкраінскіх сем'ях: мая маці з Вінніцкай вобласці, яе — з Ровенскай, абодва нашыя бацькі з Брэсцкай. Мы скончылі музвучылішчы. Толькі я ў Брэсце, яна ў Баранавічах, — кажа Уладзімір.

Сустрэча, накіраваная лёсам, адбылася ў Мікашэвічах, куды маладую баяністку адправілі па размеркаванні, а ўчарашні салдат прыйшоў вучыць дзяцей гамам на скрыпцы. Да паразумення прыйшлі хутка: размаўлялі адной мовай — музычнай. Пажаніліся, але ў горадзе надоўга не затрымаліся.

— Гэта сучасную моладзь у вёску можна хіба адпрацоўкай па размеркаванні зацягнуць. Мы ў свой час ехалі з ахвотай. У Вульцы прапанавалі працу, жыллё ў інтэрнаце. А што яшчэ трэба маладым ідэйным музыкантам?

Уладзімір упэўнены, што за музычныя здольнасці ім з Людмілай трэба дзякаваць продкам:

— З дзяцінства памятаю, як усё пакаленні сям'і збіраліся за вялікім сталом і зацягвалі «Як служыў я ў пана». Тую самую песню, дзе пра «куру-шчабяттуру, гусю-мусю-сюсю, качу, якая дробна скача». Вядомыя і аднолькава любімыя радкі як для ўкраінцаў, так і для беларусаў. Мой прадзед Рыгор быў кавалём, у вёсцы яго паважалі не толькі за цвёр-

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

ЗВЯЗДА

пакаленням. Мы цяпер і сябе лічым тутэйшымі, ведаем пра Вулька і яе жыхароў літаральна ўсё.

Цікава, што ніякіх папярочных ці лічбавых архіваў у Калянковічаў няма. Усе тэксты і мелодыі яны ведаюць на памяць: «Фальклор у чыстым выглядзе — вусная народная творчасць».

Першапачаткова іх ансамбль называўся «Валачобнікі». «Сунічкай» стаў з лёгкай рукі фотакарэспандэнта раённай газеты Рыгора Жука.

— Ён доўга разглядаў шакаляроў у кашулях са стракатай вышыўкай, калі рабіў пра нас матэрыял, а пасля сказаў: «Якія «Валачобнікі»? Гэта ж нашыя лунінецкія «Сунічкі». Мы пярэчыць не сталі. Назва ідэальна лягла на калектыў і падкрэсліла асаблівасць Лунінецкай зямлі, дзе ў кожным агародзе — сунічныя плантацыі, — кажуць Калянковічы.

Пачынаўся ансамбль з песень і танцаў. Але ў нейкі момант Уладзіміру падалося, што скрыпкі з баянам для калектыву малавата, і ён вырашыў дадаць музыцы жывога вясковага гучання. Бубен, трашчоткі, званочки, рубель, дрывы, калатушка, драўляныя лыжкі і нават каса — якіх толькі шумавых інструментаў не ўбачыш у гэтым ансамблі! Штосьці куплялі, але многае музыкант зрабіў сам. Гэта штучныя рэчы, у звычайных музычных магазінах не знойдзеш.

— Граць на іх нескладана, нават самыя маленькія ўдзельнікі «Сунічкі» з лёгкасцю становяцца віртуозамі. А ведаецца, як выглядаюць беларускія маракасы? Не здзіўляйся, і ў нас яны былі. Гэта невялікія скрынкі з сухім гарохам. Уладзіміра можна смела назваць майстрам на ўсе рукі. Зараз ён працуе ўжо над другой колавай лірай. Інструмент старадаўні (на Беларусі з'явіўся яшчэ ў XVI ст.), незвычайны і даволі дарагі: «Вядома, вясковае школа такую пакупку дазволіць сабе не можа, дык чаму б не зрабіць самому?»

Калянковічы прызнаюцца, што нават праз трыццаць гадоў вывучэння фальклору яны ўсё адно зачараваныя ім.

— Можна, таму што жывём на Палессі, а яно ўвабрала ў сябе беларускую, украінскую, польскую і казацкую культуры? Тут фальклор асаблівы. Ёсць, напрыклад, песня, у якой аж чатыры назвы — «Лысы», «Надзя», «Карাপет» і «Зялёны гай». У кожнай мясцовасці па-свойму спяваюць, танчаць пад яе парознаму, але мелодыя — адна.

— Бывае, прыйду да мамы пахваліцца: «Глядзі, якую я прыгожую беларускую песню для дзяцей знайшоў». Яна паслухае першы куплет і кажа: «Дык гэта ж украінская!» — расказвае Уладзімір.

Пасля гэтых слоў прашу маіх суразмоўнікаў заспяваць што-небудзь, яны не губляюцца:

— Ой, гудзе-гудзе музыка, аж пазёмка сцэлецца. Ой, грайце музыканты, хай мяце мяцеліца!

НАРОДНАЯ
КУЛЬТУРА —
ГЭТА НЕ ТРЭНД

Гонар Уладзіміра і Людмілы — калекцыя вышываных кашуль. Збіраць яе пачалі яшчэ да таго, як з'явіўся ансамбль.

— Самы першы экзэмпляр дастаўся ад дзядулі. Шыкоўны блакітны ўзор на саматканым палатне сабраны з найдрабнейшых крыжыкаў, — дэманструе любімую вы-

шыванку Уладзімір. — Яшчэ адну мне зрабіла маці, дзве заказваў у вулькаўскіх майстравых.

Калянковічы прызнаюцца, што мода на вышыванкі, якая сёння пануе ў сталіцы, ім не вельмі падабаецца. Бо каштоўнасць элементаў традыцыйнага строю губляецца, калі нехта кажа: «Сёння гэта ў трэндзе».

— Народная культура не ўпісваецца ў вузкае паняцце моды. У «Сунічцы» нават самыя маленькія ведаюць, што ўзор на кашулі мае сакральны сэнс. Славяне верылі, што вышыўка засцерагае чалавека ад хвароб і ўсялякіх бед, — тлумачаць музыканты.

Таму да канцэртных касцюмаў Уладзімір і Людміла ставяцца з асаблівым пацуджэннем. Усе строі ансамбля ручной работы, іх робяць матулі і бабулі артыстаў. А кожнай кашулі тут даюць імя яе першага

ўладальніка, бо ўсе касцюмы перадаюцца ад аднаго «сунічнага» пакалення іншаму. Перад кожным канцэртам «Сунічкі» адбываецца цэлы рытуал «беларускасці»: трэба бачыць, як маленькія хлопчыкі вучацца зацягваць тканьня паясы, а дзядзяткі адна адной заплятуюць чырвоныя стужкі ў косы.

Дзеці прыходзяць у ансамбль, калі вучацца ў другім класе. Хтосьці скажа, што рана, але чым хутчэй пачнеш далучаць да народнай культуры, тым лепш.

Дзіву даецца, калі глядзіш на выхаванцаў Калянковічаў. Ім не трэба тлумачыць, наколькі важна ведаць свае карані і захоўваць народную культуру. У чым сакрэт?

— Можна штодзень казаць дзецям пра фальклор, але яны нічога не зразумеюць. А можна паказаць сваім прыкладам, што гэта крута. Мы ж заўсёды на сцэну выходзім разам. Абсалютна шчыра граем і спяваем. Дзеці гэта адчуваюць.

На развітанне запытваюся ў музыкантаў, ці не надакучваюць яны адно аднаму — разам і дома, і ў школе, і на канцэртах?

— У нас не толькі сямейны, але і творчы саюз. Шмат ідэй для «Сунічкі» ўзнікае менавіта пасля працы. На занятках — дзеці, і яны патрабуюць увагі. Там вучыш іх, а не творчасцю займаешся. Дома можна падумаць над новымі нумарамі. Наш тыповы вечар — сядзім спяваем, падбіраем мелодыі. На сваркі проста не хапае часу, — разважае Людміла.

Вячорак на вёсцы сёння няма. Але музыкантаў па-ранейшаму чакаюць на любых святах, у першую чаргу на вяселлях. У гэтым, магчыма, і яшчэ адзін складнік «сунічнага» шчасця Калянковічаў: калі перададзены пастаянна закаханых пары, то і сам такім будзеш.

Ганна КУРАК.

ШЛЮБ НА ДОЎГУЮ ПАМЯЦЬ,
або Як маладыя здзівілі сваіх гасцей

Моладзь сёння крэатыўная, скажуць многія. А на радасць нашу трэба дадаць, яна яшчэ і добрая.

Незвычайная рэгістрацыя шлюбу адбылася ў Целяханах, што ў Івацэвіцкім раёне, 28 ліпеня. Маладыя папярэдзілі сваіх гасцей, каб кветак ім не дарылі, а замест гэтага віншавалі дзіцячымі цацкамі.

Хтосьці з гасцей здзівіўся, хтосьці падумаў, што маладыя рыхтуюцца стаць бацькамі... Але Аляксандр Папека і Дзіяна Пушыла ўсіх супакоілі: сюрпрыз дабрачынны. Гасцей на ўрачыстую рэгістрацыю шлюбу прыйшло многа, чалавек 50, і, віншуючы маладых,

яны дарылі ім мячы, машынку, лялек, наборы для пясочніцы, лега...

Гэтую гару цацак пасля вяселля ўручылі Пінскаму дому дзіцяці, чым расчулілі ўвесь персанал і парадавалі дзяцей.

Няхай гэты шчымлівы выпадак стане прыкладам для іншых маладых. А бацькам, якія выгадалі такіх дзяцей, — нізкі паклон. Сям'я, якая пачынаецца з дабрыні і міласэрнасці, мае вялікі шанц пранесці каханне праз усё жыццё.

Валяціна БОБРЫК, г. Івацэвічы.

Фота з архіва сям'і Папекаў.

9